

Resource: Termini muhimu (unfoldingWord)

License Information

Termini muhimu (unfoldingWord) (Swahili) is based on: unfoldingWord® Translation Words, [unfoldingWord](#), 2022, which is licensed under a [CC BY-SA 4.0 license](#).

This PDF version is provided under the same license.

Termini muhimu (unfoldWord)

A

Abeli, Abiathari, Abimeleki, Abiya, Abneri, Abrahamu, Absalomu, Adamu, Adhibu, Adonia, Agano, Ahabu, Ahadi, Ahadi, Ahasuero, Ahazi, Ahazia, Ahiya, Ai, Aibu, Aibu, Ajabu, Akila, Akili, Aliye Juu Sana, Aliyeachwa, Amani, Amazia, Amina, Amini, Amnoni, Amoni, Amosi, Amozi, Amri, Amri Kumi, Anaki, Anasi, Andrea, Antioquia, Apolo, Aruba, Aramu, Ararati, Aroni, Artashasta, Asa, Asafu, Asali, Ashdodi, Asheri, Asherimu, Ashkeloni, Ashuru, Asia, Asiye na hatia, Asiye na imani, Athalia, Ayubu, Azaria

Abiathari

Abeli

Uhalisia:

Abeli alikuwa mwana wa pili wa Adamu na Hawa.
Alikuwa mdogo wa Kaini.

- Abeli alikuwa mchungaji.
- Abeli alitoa baadhi ya wanyama wake kama sadaka kwa Mungu.
- Mungu alifurahishwa na Abeli na sadaka zake.
- Mwana wa kwanza wa Adamu na Hawa, Kaini, alimuua Abeli.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Kaini, dhabihu, mchungaji)

Marejeleo ya Biblia:

- [Mwanzo 4:2](#)
- [Mwanzo 4:9](#)
- [Waebrania 12:24](#)
- [Luka 11:49–51](#)
- [Mathayo 23:35](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H1893, G00060

Ufafanuzi:

Abiathari alikuwa kuhani mkuu wa taifa la Israeli wakati wa utawala wa Mfalme Daudi.

- Wakati Mfalme Sauli alipowaua makuhani, Abiathari alikimbia na kwenda kwa Daudi nyikani.
- Abiathari na kuhani mkuu mwingine aliyeitwa Sadoki walimtumikia Daudi kwa uaminifu wakati wote wa utawala wake.
- Baada ya kifo cha Daudi, Abiathari alimsaidia Adonia kujaribu kuwa mfalme badala ya Solomoni.
- Kutokana na hili, Mfalme Solomoni alimuondoa Abiathari kutoka kwenye ukuhani.

(Tazama pia: Sadoki, Sauli (OT), Daudi, Solomoni, Adonia)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 27:32–34](#)
- [1 Wafalme 1:71 Wafalme 2:22–23](#)
- [2 Samweli 17:15 Marko 2:25–26](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0054, G00080

Abimeleki

Uhalisia:

Abimeleki alikuwa mfalme wa Wafilisti katika eneo la Gerari wakati Abrahamu na Isaka walipokuwa wakiishi katika nchi ya Kanaani.

- Abrahamu alimwambia uongo Mfalme Abimeleki kwa kusema kwamba Sara alikuwa dada yake badala ya kusema ukweli kuwa ni mke wake.
- Abrahamu na Abimeleki walikubaliana kuhusu umiliki wa visima huko Beersheba.
- Miaka mingi baadaye, Isaka pia alimdanganya Abimeleki na wanaume wengine wa Gerari kwa kusema kwamba Rebeka alikuwa dada yake, badala ya kusema ni mke wake.
- Mfalme Abimeleki alimkemea Abrahamu, na baadaye Isaka, kwa kuwadanganya.
- Mtu mwengine aliyeitwa Abimeleki alikuwa mwana wa Gideoni na kaka wa Yothamu. Tafsiri nyingine zinaweza kutumia tahajia tofauti kidogo ya jina lake ili kufafanua kwamba yeche ni mtu tofauti na Mfalme Abimeleki.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Beersheba, Gerari, Gideoni, Yothamu, Wafilisti)

Marejeleo ya Biblia:

- [2 Samweli 11:21](#)
- [Mwanzo 20:3](#)
- [Mwanzo 20:5](#)
- [Mwanzo 21:22](#)
- [Mwanzo 26:11](#)
- [Waamuzi 9:54](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0040

Abiya

Uhalisia:

Abiya alikuwa mfalme wa Yuda aliyeetaawala kutoka 915 hadi 913 Kabla ya Kristo (KK). Alikuwa mwana wa Mfalme Rehoboamu. Kulikuwa pia na wanaume wengine kadhaa waliiwa Abiya katika Agano la Kale:

- Wana wa Samweli, Abiya na Yoeli, walikuwa viongozi wa watu wa Israeli huko Beer-Sheba. Kwa sababu Abiya na kaka yake walikuwa wadanganyifu na walafi, watu walimwomba Samweli awateue mfalme wa kuwatawala badala yake.
- Abiya alikuwa mmoja wa makuhani wa hekalu wakati wa Mfalme Daudi.
- Abiya alikuwa mmoja wa wana wa Mfalme Yeroboamu.
- Abiya pia alikuwa jemadari kuhani ambaye alirudi na Zerubabeli hadi Yerusalem kutoka utumwani Babeli.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Tafsiri Majina)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Wafalme 15:3](#)
- [1 Samweli 8:1-3](#)
- [2 Mambo ya Nyakati 13:2](#)
- [2 Mambo ya Nyakati 13:19](#)
- [Luka 1:5](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0029, G00070

Abneri*Ufanuzi:*

Abneri alikuwa binamu wa Mfalme Sauli katika Agano la Kale.

- Abneri alikuwa jemadari wa jeshi la Sauli, na alimjulisha Daudi kijana kwa Sauli baada ya Daudi kumuua jitu Goliathi.
- Baada ya kifo cha Mfalme Sauli, Abner alimchagua mwana wa Sauli, Ishbosethi, kuwa mfalme wa Israeli, huku Daudi akichaguliwa kuwa mfalme wa Yuda.
- Baadaye, Abneri aliuawa kwa hila na jemadari wa Daudi, Yoabu.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 26:26-28](#)
- [1 Wafalme 2:5-6](#)
- [1 Wafalme 2:32](#)
- [1 Samweli 17:55-56](#)
- [2 Samweli 3:22](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0074

Abrahamu*Uhalisia:*

Abramu alikuwa Mkaldayo mtu kutoka mji wa Uru ambaye alichaguliwa na Mungu kuwa baba wa Waisraeli. Mungu alibadilisha jina lake kuwa "Abrahamu."

- Jina "Abramu" linamaanisha "Baba aliyeinuliwa."
- "Abrahamu" inamaanisha "Baba wa wengi."
- Mungu aliahidi Abrahamu kwamba angekuwa na wazao wengi, ambao wangekuwa taifa kubwa.
- Abrahamu alimuamini Mungu na kumtii. Mungu alimwongoza Abrahamu kuhamia kutoka Wakaldayo hadi nchi ya Kanaani.
- Abrahamu na mke wake Sarai, walipokuwa wazee sana na wakiishi katika nchi ya Kanaani, walipata mwana, Isaka.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Tafsiri Majina)

(Tazama pia: Kanaani, Wakaldayo, Sarai, Isaka)

Marejeleo ya Biblia:

- [Wagalatia 3:8](#)
- [Mwanzo 11:29–30](#)
- [Mwanzo 21:4](#)
- [Mwanzo 22:2](#)
- [Yakobo 2:23](#)
- [Mathayo 1:2](#)

Mifano kutoka kwa hadithi za Biblia:

- **4:6** Wakati **Abramu** alipofika Kanaani, Mungu alisema, "Tazama pande zote. Nitakupa wewe na wazao wako nchi yote unayoiona kama urithi."
- **5:4** Kisha Mungu alibadilisha jina la **Abramu** kuwa **Abrahamu**, ambalo linamaanisha "Baba wa wengi."
- **5:5** Takriban mwaka mmoja baadaye, wakati **Abrahamu** alikuwa na umri wa miaka 100 na Sarai alikuwa na miaka 90, Sarai alizaa mtoto wa Abrahamu.
- **5:6** Wakati Isaka alipokuwa kijana, Mungu alimjaribu **Abrahamu** kwa kusema, "Mchukue Isaka, mwanao wa pekee, na umchinje kama dhabihu kwangu."
- **6:1** Wakati **Abrahamu** alipokuwa mzee sana na mwanawewe, Isaka, alikuwa amekua kuwa mtu mzima, **Abrahamu** alimtuma mmoja wa watumishi wake kurudi kwenye nchi ambako jamaa zake waliishi ili kumtafutia mke mwanawewe, Isaka.
- **6:4** Baada ya muda mrefu, **Abrahamu** alikufa na ahadi zote ambazo Mungu alikuwa amempa katika agano zilipitishwa kwa Isaka.
- **21:2** Mungu alimwahidi **Abrahamu** kwamba kupitia yeye makundi yote ya watu duniani yangepokea baraka.

Data ya Neno:

- Strong's: H0087, H0085, G00110

Absalomu

Uhalisia:

Absalomu alikuwa mwana wa tatu wa Mfalme Daudi. Alijulikana kwa sura yake ya kuyutia na tabia yake yenye msisimko.

- Baada ya dada yake Absalomu, Tamari, kubakwa na ndugu yao wa kambo, Amnoni, Absalomu alipanga kumuua Amnoni.
- Baada ya mauaji ya Amnoni, Absalomu alikimbilia eneo la Wageshuri (ambapo mama yake Maaka alitoka) na akaishi huko kwa miaka mitatu. Kisha Mfalme Daudi alimtuma aje Yerusalem, lakini hakumruhusu Absalomu kuja mbele yake kwa miaka miwili.
- Absalomu aliwashawishi baadhi ya watu kumpinga Mfalme Daudi na kuongoza uasi dhidi yake.
- Jeshi la Daudi lilipigana na Absalomu na kumwangamiza. Daudi alihuzunika sana wakati hili lilipotokea.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Wanafunzi, Watu wa Amnoni)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 3:1-3](#)
- [1 Wafalme 1:6](#)
- [2 Samweli 15:2](#)
- [2 Samweli 17:1-4](#)
- [2 Samweli 18:18](#)
- [Zaburi 3:1-2](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0053

Adamu

Uhalisia:

Adamu alikuwa mtu wa kwanza kuumbwa na Mungu. Yeye na mke wake, Hawa, waliumbwu kwa mfano wa Mungu.

- Mungu alimuumba Adamu kutoka kwene yedonge na kupuliza pumzi ya uhai ndani yake.
- Jina Adamu linafanana na neno la Kiebrania linalomaanisha "udongo mwekundu" au "ardhi."
- Jina "Adamu" linafanana na neno la Agano la Kale linalomaanisha "wanadamu" au "binadamu."
- Watu wote ni watoto wa Adamu na Hawa.
- Adamu na Hawa hawakumtii Mungu, jambo ambalo liliwatenganisha na Mungu na kusababisha dhambi na kifo kuingia ulimwenguni.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: kifo, uzao, Hawa, Mfano wa Mungu, maisha)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Timotheo 2:14](#)
- [Mwanzo 3:17](#)
- [Mwanzo 5:1](#)
- [Mwanzo 11:5](#)
- [Luka 3:38](#)
- [Warumi 5:15](#)

Mifano kutoka kwa hadithi za Biblia:

- **1:9** Kisha Mungu akasema, "Na tufanye wanadamu kwa mfano wetu ili wafanane nasi."
- **1:10** Jina la mtu huyu lilikuwa **Adamu**. Mungu alipanda bustani ambapo **Adamu** angeweza kuishi, na akamweka hapo ili aitunze.
- **1:12** Kisha Mungu akasema, "Si vizuri kwa Adamu kuwa peke yake." Hata hivyo, hakuna mnyama ye yeyote ambaye angeweza kuwa msaidizi wa **Adamu**.
- **2:11** Kisha Mungu akamvisha **Adamu** na Hawa mavazi ya ngozi za wanyama.
- **2:12** Kwa hiyo, Mungu aliwapeleka **Adamu** na Hawa mbali na bustani nzuri.
- **49:8** Wakati **Adamu** na Hawa walipotenda dhambi, iliathiri kizazi chao chote.
- **50:16** Kwa sababu **Adamu** na Hawa hawakumtii Mungu na walileta dhambi ulimwenguni, Mungu aliulaani na akaamua kuuangamiza.

Data ya Neno:

- Strong's: H0120, G00760

Adhibu*Ufafanuzi:*

Neno "kuadhibu" linamaanisha kumsababisha mtu kupata adhabu mbaya kwa kufanya jambo lisilo sahihi. Neno "adhabu" linarejelea adhabu mbaya inayotolewa kama matokeo ya tabia hiyo mbaya.

- Mara nydingi adhabu inalenga kumhamasisha mtu kuacha kutenda dhambi.
- Mungu aliwaadhibu Waisraeli walipomwasi, hasa walipoabudu miungu ya uongo. Kwa sababu ya dhambi zao, Mungu aliwaruhusu maadui zao kuwashambulia na kuwateka.
- Mungu ni mwenye haki na mwenye usawa, kwa hivyo lazima aadhibu dhambi. Kila mwanadamu ametenda dhambi dhidi ya Mungu na anastahili adhabu.
- Yesu alihukumiwa kwa ajili ya mambo yote mabaya ambayo kila mtu amewahi kufanya. Alipokea adhabu ya kila mtu juu yake mwenyewe ingawa hakufanya kosa lolote na hakustahili adhabu hiyo.
- Maneno "kuenda bila kuadhibiwa" na "kuondoka bila kuadhibiwa" yanamaanisha kuamua kutowaadhibu watu kwa makosa yao. Mungu mara nydingi huruhusu dhambi kwenda bila kuadhibiwa anaposubiri watu watubu.

(Tazama pia: tu, tubu, wenyehaki, dhambi)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Yohana 4:18](#)
- [2 Wathesalonike 1:9](#)
- [Matendo 4:21](#)
- [Matendo 7:59–60](#)
- [Mwanzo 4:15](#)
- [Luka 23:16](#)
- [Mathayo 25:46](#)

Mifano kutoka kwenye hadithi za Biblia:

- **13:7** Mungu pia alitoa sheria na kanuni nyingi nyingine za kufuata. Ikiwa watu wangezitii sheria hizi, Mungu aliahidi kwamba angewabariki na kuwalinda. Ikiwa hawakuzitii, Mungu angewadhibu.
- **16:2** Kwa sababu Waisraeli waliedelea kumwasi Mungu, **aliwaadhibu** kwa kuwaruhusu maadui wao kuwashinda.
- **19:16** Manabii waliwaonya watu kwamba ikiwa hawataacha kufanya uovu na kuanza kumtii Mungu, basi Mungu angewahukumu kuwa na hatia, na angewadhibu.
- **48:6** Yesu alikuwa KUHANI MKUU mkamilifu kwa sababu alichukua **adhabu** kwa kila dhambi ambayo mtu yejote amewahi kufanya.
- **48:10** Wakati mtu yejote anapomwamini Yesu, damu ya Yesu huondoa dhambi za mtu huyo, na adhabu ya Mungu huondolewa.
- **49:9** Lakini Mungu alipenda kila mtu ulimwenguni sana kiasi kwamba alimtoa Mwana wake pekee ili yejote anayemwamini Yesu asiadhibiwe kwa dhambi zake, bali ataishi na Mungu milele.
- **49:11** Yesu hakutenda dhambi, lakini alichagua kuadhibiwa na kufa kama dhabihu kamilifu ili kuondoa dhambi zako na dhambi za kila mtu duniani.

Data ya Neno:

- Strong's: H3027, H3256, H4148, H4941, H5221, H5414, H6031, H6064, H6213, H6485, H7999, H8011, H8199, G13490, G15560, G15570, G28490, G38110, G50970

Adonia*Ufanuzi:*

Adonia alikuwa mtoto wa nne wa Mfalme Daudi.

- Adonia alijaribu kuchukua nafasi ya mfalme wa Israeli baada ya vifo vya kaka zake, Absalomu na Amnoni.
- Mungu, hata hivyo, alikuwa na ahadi kwamba mwana wa Daudi, Solomoni, angekuwa mfalme. Kwa hiyo, njama ya Adonia ilipinduliwa na Solomoni akawa mfalme.
- Wakati Adonia alijaribu mara ya pili kujifanya mfalme, Solomoni Putu alimwua.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Daudi, Solomoni)

*Marejeleo ya Biblia:**Data ya Neno:*

- Strong's: H0138

Agano*Ufanuzi:*

Katika Biblia, neno "agano" linarejelea makubaliano rasmi ya kulazimisha kati ya pande mbili ambazo moja au pande zote mbili lazima zitimize.

- Makubaliano haya yanaweza kuwa kati ya watu binafsi, kati ya makundi ya watu, au kati ya Mungu na watu.
- Watu wanapofanya agano kati yao, wanahidi kwamba watafanya jambo fulani, na ni lazima watekeleze.
- Mifano ya maagano ya kibinadamu ni pamoja na maagano ya ndoa, makubaliano ya kibiashara, na mikataba kati ya nchi.
- Katika Biblia nzima, Mungu alifanya maagano mbalimbali na watu wake.
- Katika baadhi ya maagano, Mungu aliahidi kutekeleza sehemu yake bila masharti. Kwa mfano, wakati Mungu alipoanzisha agano lake na wanadamu akiahidi kutokuangamiza dunia tena kwa mafuriko ya ulimwengu, ahadi hii hakuwa na masharti ya watu kutekeleza.
- Kwenye maagano mengine, Mungu aliahidi kutimiza sehemu yake tu ikiwa watu walimtii na kutimiza sehemu yao ya agano.

Neno "agano jipyä" linahusu ahadi au makubaliano Mungu aliyofanya na watu wake kupitia dhabihu ya Mwana wake, Yesu.

- "Agano jipy" la Mungu lilielezwa katika sehemu ya Biblia inayoitwa "Agano Jipy."
- Agano hili jipy ni kinyume na agano "la kale" au "la awali" ambalo Mungu alikuwa amefanya na Waisraeli katika nyakati za Agano la Kale.
- Agano jipy ni bora kuliko la kale kwa sababu linatokana na dhabihu ya Yesu, ambayo ilifidia dhambi za watu milele. Dhabihu zilizotolewa chini ya agano la zamani hazikufanya hivi.
- Mungu anaandika agano jipy kwenye mioyo ya wale wanaoamini katika Yesu. Hii inawafanya watake kumtii Mungu na kuanza kuishi maisha matakatifu.
- Agano jipy litakamilika kabisa katika nyakati za mwisho wakati Mungu atakapoweka utawala wake duniani. Kila kitu kitakuwa kizuri tena, kama ilivyokuwa wakati Mungu alipoiumba dunia mara ya kwanza.

Mapendeleko ya Tafsiri:

- Kulingana na muktadha, njia za kutafsiri neno hili zinaweza kujumuisha, "makubaliano ya kulazimisha" au "ahadi rasmi" au "ahadi" au "mkataba."
- Lugha zingine zinaweza kuwa na maneno tofauti kwa agano kulingana na kama upande mmoja au pande zote mbili zimefanya ahadi wanayopaswa kutimiza. Ikiwa agano ni la upande mmoja, linaweza kutafsiriwa kama "ahadi" au "kiapo."
- Hakikisha tafsiri ya neno hili haionekani kama watu walipendekeza agano. Katika hali zote za maagano kati ya Mungu na watu, ni Mungu aliyeanzisha agano.
- Neno "agano jipy" linaweza kutafsiriwa kama "makubaliano rasmi mapya" au "mkataba mpya" au "mkataba mpya."

- Neno "mpya" katika maneno haya lina maana ya "safi" au "aina mpya ya" au "nyingine."

(Tazama pia: agano, ahadi)

Marejeleo ya Biblia:

- [Mwanzo 9:12](#)
- [Mwanzo 17:7](#)
- [Mwanzo 31:44](#)
- [Kutoka 34:10-11](#)
- [Yoshua 24:24-26](#)
- [2 Samweli 23:5](#)
- [2 Wafalme 18:11-12](#)
- [Marko 14:24](#)
- [Luka 1:73](#)
- [Luka 22:20](#)
- [Matendo 7:8](#)
- [1 Wakorintho 11:25-26](#)
- [2 Wakorintho 3:6](#)
- [Wagalatia 3:17-18](#)
- [Waebrania 12:24](#)

Mifano kutoka kwa hadithi za Biblia:

- **4:9** Kisha Mungu alifanya **agano** na Abramu. **Agano** ni makubaliano kati ya pande mbili.
- **5:4** “Nitafanya Ishmaeli kuwa taifa kuu pia, lakini agano langu litakuwa na Isaka.”
- **6:4** Baada ya muda mrefu, Abrahamu alikufa na ahadi zote ambazo Mungu alikuwa amemfanyia katika **agano** zilipitishwa kwa Isaka.
- **7:10** “Ahadi za **agano** ambazo Mungu alitoa kwa Abrahamu na kisha kwa Isaka sasa zimepitishwa kwa Yakobo.”
- **13:2** Mungu alisema kwa Mose na watu wa Israeli, “Ikiwa mtatii sauti yangu na kushika **agano** langu, mtakuwa mali yangu ya thamani, ufalme wa makuhani, na taifa takatifu.”

- **13:4** Kisha Mungu akawapa **agano** na kusema, "Mimi ni Yahweh, Mungu wenu, niliywakomboa kutoka utumwani Misri. Msikazane kuwahudumia miungu mingine."
- **15:13** Kisha Yoshua aliwakumbusha watu juu ya wajibu wao wa kutii **agano** ambalo Mungu alifanya na Waisraeli huko Sinai.
- **21:5** Kupitia nabii Yeremia, Mungu aliahidi kwamba angefanya **Agano Jipyä**, lakini si kama agano Mungu alilofanya na Israeli huko Sinai. Katika **Agano Jipyä**, Mungu angeandika sheria yake miyoni mwa watu, watu wangemjua Mungu kibinagsi, wangekuwa watu wake, na Mungu angesamehe dhambi zao. Masihi angeanzisha **Agano Jipyä**.
- **21:14** Kupitia kifo na ufufuo wa Masihi, Mungu angekamilisha mpango wake wa kuokoa wenye dhambi na kuanzisha **Agano Jipyä**.
- **38:5** Kisha Yesu akachukua kikombe na kusema, "Kunyweni hiki. Ni damu yangu ya **Agano Jipyä** inayomwagika kwa ajili ya msamaha wa dhambi. Fanyeni hivi kunikumbuka kila mnapokunywa."
- **48:11** Lakini Mungu sasa ameweka **Agano Jipyä** ambalo linapatikana kwa kila mtu. Kwa sababu ya **Agano Jipyä** hili, ye yote kutoka kundi lolote la watu anaweza kuwa sehemu ya watu wa Mungu kwa kumwamini Yesu.

Data ya Neno:

- Strong's: H1285, H2319, H3772, G08020, G12420, G49340

Ahabu

Uhalisia:

Ahabu alikuwa mfalme mwovu sana ambaye alitawala ufalme wa kaskazini wa Israeli kuanzia mwaka 875 hadi 854 Kabla ya Kristo (KK).

- Mfalme Ahabu aliwashawishi watu wa Israeli kuabudu miungu ya uongo.
- Nabii Eliya alimkabili Ahabu na kumwambia kutakuwa na ukame mkali kwa miaka mitatu na nusu kama adhabu kwa dhambi ambazo Ahabu aliwasababisha Waisraeli kufanya.
- Ahabu na mke wake Yezebeli walifanya mambo mengine maovu mengi, ikiwa ni pamoja na kutumia mamlaka yao kuua watu wasio na hatia.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina ya Watu)

(Tazama pia: Bali, Eliya, Yezebeli, Ufalme wa Israeli, Yahweh)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Wafalme 18:1-2](#)
- [1 Wafalme 20:1-3](#)
- [2 Mambo ya Nyakati 21:6](#)
- [2 Wafalme 9:8](#)

Mifano kutoka kwenye hadithi za Biblia:

- **19:2** Eliya alikuwa nabii wakati **Ahabu** alipokuwa mfalme wa Israeli. **Ahabu** alikuwa mtu mwovu ambaye aliwahimiza watu kumwabudu mungu wa uongo aitwaye Baali.
- **19:3 Ahabu** na jeshi lake walimtafuta Eliya, lakini hawakufanikiwa kumpata.
- **19:5** Baada ya miaka mitatu na nusu, Mungu alimwambia Eliya arudi katika ufalme wa Israeli na kuzungumza na **Ahabu** kwa sababu alikuwa anataka kuleta mvua tena.

Data ya Neno:

- Strong's: H0256

Ahadi*Ufanuzi:*

Neno "ahadi" linamaanisha kujitolea rasmi na kwa dharti kufanya jambo au kutoa kitu.

- Kwenye Agano la Kale, maafisa wa Israeli waliapa kuwa waaminifu kwa Mfalme Daudi.
- Kusema "ahadi" kunaweza kumaanisha "kujitolea rasmi" au "kuahidi kwa dharti."
- Neno "ahadi" linaweza pia kumaanisha kitu kinachotolewa kama dhamana au ahadi ya kulipa deni.
- Kitu kilichowekwa kama rehani kitarudishwa kwa mmiliki wake wakati ahadi itakapotimizwa.
- Njia za kutafsiri "ahadi" zinaweza kujumuisha "ahadi ya dharti," "ahadi rasmi," "dhamana," au "uhakikisho rasmi," kulingana na muktadha.

(Tazama pia: ahadi, kiapo, nadhiri)

Marejeleo ya Biblia:

- [2 Wakorintho 5:4-5](#)
- [Kutoka 22:26](#)
- [Mwanzo 38:17-18](#)
- [Nehemia 10:28-29](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0781, H2254, H2258, H5667, H5671, H6148, H6161, H6162

Ahadi*Ufanuzi:*

Inapotumika kama kitenzi, neno "ahadi" linamaanisha kitendo cha mtu kusema kwamba atafanya kitu kwa njia ambayo anajilazimisha kutimiza alichosema. Inapotumika kama nomino, neno "ahadi" linamaanisha kitu ambacho mtu anajilazimisha kufanya.

- Biblia inataja ahadi nyingi ambazo Mungu amefanya kwa watu wake.
- Ahadi ni sehemu muhimu ya makubaliano rasmi kama vile maagano.

Mapendeleko ya Tafsiri:

- Neno "ahadi" linaweza kutafsiriwa kama "kujitoa" au "uhakikisho" au "dhamana."
- Kusema "kuahidi kufanya kitu" kunaweza kutafsiriwa kama "kumhakikisha mtu kwamba utafanya kitu" au "kujitolea kufanya kitu."

(Tazama pia: agano, kiapo, nadhiri)

Marejeleo ya Biblia:

- [Wagalatia 3:15–16](#)
- [Mwanzo 25:31–34](#)
- [Waebraania 11:9](#)
- [Yakobo 1:12](#)
- [Hesabu 30:2](#)

Mifano kutoka kwa hadithi za Biblia:

- **3:15** Mungu alisema, “**Ninaahidi** sitailaani tena ardhi kwa sababu ya mambo maovu wanayofanya watu, au kuharibu dunia kwa kusababisha Gharika, ingawa watu ni wenye dhambi tangu wanapokuwa watoto.”¹²
- **3:16** Mungu kisha alifanya upinde wa mvua wa kwanza kama ishara ya **ahadi** yake. Kila wakati upinde wa mvua ulionekana angani, Mungu angekumbuka kile alicho**ahidi** na vivyo hivyo watu wake.
- **4:8** Mungu alizungumza na Abramu na **akaahidi** tena kwamba angepata mwana na uzao wengi kama nyota angani. Abramu aliamini **ahadi** ya Mungu.
- **5:4** “Mke wako, Sarai, atapata mwana—atakuwa mwana wa **ahadi**.”
- **8:15 Ahadi** za Agano ambazo Mungu alimpa Abrahamu zilipitishwa kwa Isaka, kisha kwa Yakobo, na kisha kwa wana kumi na wawili wa Yakobo na familia zao.
- **17:14** Ingawa Daudi hakuwa mwaminifu kwa Mungu, Mungu bado alikuwa Mwaminifu kwa **ahadi zake**.
- **50:1** Yesu **aliahidi** angerudi mwishoni mwa dunia. Ingawa bado hajarejea, atatimiza **ahadi** yake.

Data ya Neno:

- Strong's: H0559, H0562, H1696, H8569, G18430, G18600, G18610, G18620, G36700, G42790

Ahasuero

Uhalisia:

Ahasuero alikuwa mfalme aliyeongoza ufalme wa kale wa Uajemi kwa miaka ishirini.

- Huu ulikuwa wakati Wayahudi waliohamishwa walipokuwa wakiishi Babeli, ambayo ilikuwa chini ya utawala wa Uajemi.
- Jina jingine la mfalme huyu linaweza kuwa Xerxes.
- Baada ya kumfukuza malkia wake kwa hasira, Mfalme Ahasuero baadaye alimchagua mwanamke Myahudi aitwaye Esta kuwa mke wake mpya na malkia.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Tafsiri ya Majina)

(Tazama pia: Babeli, Esta, Uhabeshi, uhamisho, Uajemi)

Marejeleo ya Biblia:

- [Danieli 9:1](#)
- [Esta 10:1-2](#)
- [Ezra 4:7-8](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0271

Ahazi

Ufanuzi:

Ahazi alikuwa mfalme mwovu aliyetawala ufalme wa Yuda kuanzia 732 Kabla ya Kristo (KK) hadi 716 KK. Hii ilikuwa takriban miaka 140 kabla ya wakati ambapo watu wengi kutoka Israeli na Yuda walichukuliwa mateka kuenda Babuloni.

- Alipokuwa akitawala Yuda, Ahazi alikuwa na madhabahu iliyojengwa kwa ajili ya kuabudu miungu ya uongo ya Waashuri, jambo ambalo liliwafanya watu kumwacha Mungu wa kweli, Yahweh.

- Mfalme Ahazi alikuwa na miaka ishirini alipoanza kutawala Yuda, na alitawala kwa miaka kumi na sita.

(Mapendekezo ya tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Babuloni)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 8:35-37](#)
- [2 Mambo ya Nyakati 28:1](#)
- [2 Wafalme 16:20](#)
- [Hosea 1:1](#)
- [Isaya 1:1](#)
- [Isaya 7:4](#)
- [Mathayo 1:9-11](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0271

Ahazia

Uhalisia:

Ahazia lilikuwa jina la wafalme wawili: mmoja alitawala ufalme wa Israeli, na mwingine alitawala ufalme wa Yuda.

- Mfalme Ahazia wa Yuda alikuwa mwana wa Mfalme Yehoramu. Alitawala kwa mwaka mmoja (841Kabla ya Kristo (KK) kisha akauawa na Yehu. Hatimaye, mwana mdogo wa Ahazia, Yoashi, alichukua nafasi yake kama mfalme.
- Mfalme Ahazia wa Israeli alikuwa mwana wa Mfalme Ahabu. Alitawala kwa miaka miwili (850–849 K.K.). Alifariki kutokana na majeraha aliyyapata baada ya kuanguka katika jumba lake, na kaka yake Yoram akawa mfalme.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Tafsiri ya Majina)

(Tazama pia: Yehu, Ahabu, Yeroboamu, Yoashi)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Wafalme 22:39–402 Mambo ya Nyakati 22:2](#)
- [2 Mambo ya Nyakati 25:23–24](#)
- [2 Wafalme 11:2 Data ya Neno:](#)
- Strong's: H0274

Ahiya

Uhalisia:

Ahiya lilikuwa jina la wanaume kadhaa tofauti katika Agano la Kale. Hawa ni baadhi ya wanaume hao:

- Ahiya alikuwa kuhani wakati wa utawala wa Sauli.
- Adamu aliyeitwa Ahiya alikuwa katibu wakati wa utawala wa Mfalme Solomoni.
- Ahiya alikuwa nabii kutoka Shilo ambaye alitabiri kwamba taifa la Israeli lingegawanyika kuwa falme mbili.
- Baba yake Mfalme Baasha wa Israeli pia aliitwa Ahiya.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Tafsiri Majina)

(Tazama pia: Baasha, Shilo)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Wafalme 15:27–281 Wafalme 21:21–22](#)
- [1 Samweli 14:19](#)
- [2 Mambo ya Nyakati 10:15](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0281

Ai

Uhalisia:

Katika nyakati za Agano la Kale, Ai ilikuwa jina la mji wa Kanaani ulioko kusini mwa Betheli na takriban kilomita 8 kaskazini magharibi mwa Yeriko.

- Baada ya kushinda Yeriko, Yoshua aliwaongoza Waisraeli kushambulia Ai. Hata hivyo, walishindwa kwa urahisi kwa sababu Mungu hakuwa na furaha nao.
- Mwisraeli mmoja aliyeitwa Akani aliiba nyara kutoka Yeriko, na Mungu akaamuru yeye na familia yake wauawe. Baadaye, Mungu akawasaidia Waisraeli kuwashinda watu wa Ai.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Namna ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Betheli, Yeriko)

Marejeleo ya Biblia:

- [Ezra 2:27–30](#)
- [Mwanzo 12:8–9](#)
- [Mwanzo 13:3–4](#)
- [Yoshua 7:3](#)[Yoshua 8:12](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H5857

Aibu

Ufanuzi:

Neno "aibu" linamaanisha kufanya kitu ambacho kinamdhalihsa mtu. Hii pia inaweza kumfanya mtu huyo ahisi aibu au fedheha.

- Neno "mwenye aibu" linaelezea kitendo ambacho ni cha kuaibisha au kinachosababisha mtu kudharauliwa.
- Watoto wanatakiwa kuwaheshimu na kuwatii wazazi wao. Watoto wanapokosa kutii, wanawadhalilisha wazazi wao na kuwachukulia kwa njia isiyoheshimu.
- Waisraeli walimdhara Mungu walipoabudu miungu ya uongo na kufanya matendo yasiyo ya kimaadili.
- Wayahudi walimdhara Yesu kwa kudai kwamba alikuwa amepagawa na pepo.
- Hii inaweza kutafsiriwa kama "kukosa heshima" au "kushughulikia bila heshima."
- Neno "aibu" linaweza kutafsiriwa kama "kukosa heshima" au "kupoteza heshima."
- Kulingana na muktadha, "mwenye aibu" linaweza pia kutafsiriwa kama "asiye ya heshima" au "ya aibu."

(Tazama pia: heshima)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Wakorintho 4:10](#)
- [1 Samweli 20:34](#)
- [2 Wakorintho 6:8–10](#)
- [Ezekieli 22:7](#)
- [Yohana 8:48](#)
- [Mambo ya Walawi 18:8](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H1540, H2490, H2781, H3637, H3639, H5006, H5034, H6172, H6173, H7034, H7043, G08180, G08190, G08200, G26170

Aibu

Ufafanuzi:

Neno "aibu" linamaanisha hisia ya maumivu ya kuaibishwa au kudhalilishwa ambayo mtu huhisi wanapofanya kitu ambacho wengine wanakiona kuwa kisicho na heshima au kisichofaa.

- Kitu ambacho ni "cha aibu" ni "kisicho sahihi" au "kisicho na heshima."
- Msemo "ona aibu" unaelezea jinsi mtu anavyohisi anapofanya kitu kisicho sahihi au kisicho na heshima.
- Neno "aibisha" linamaanisha kumsababisha mtu kuhisi aibu au fedheha, kawaida hadharani. Kitendo cha kumwaibisha mtu kinaitwa "aibisho."
- Kumkemea mtu inamaanisha kumkosoa au kutokubaliana na tabia au mwenendo wa mtu huyo.
- Usemi "kuweka aibu" unamaanisha kushinda watu au kufichua matendo yao ili wajisikie aibu. Nabii Isaya alisema kwamba wale wanaotengeneza na kuabudu sanamu wataaibishwa.
- Usemi "kuwa na aibu" linaweza kutumika kuelezea kitendo cha mwenye dhambi au mtu aliyekifanya. Wakati mtu anapofanya kitu cha mwenye dhambi, inaweza kumsababisha kuwa katika hali ya aibu au fedheha.
- Wakati mwingine mtu anayefanya mambo mazuri anatendewa kwa njia inayomletea fedheha au aibu. Kwa mfano, wakati Yesu aliuawa msalabani, hii ilikuwa njia ya fedheha kufa. Yesu hakuwa amefanya kosa lolote kustahili fedheha hii.
- Wakati Mungu anapomnyenyekeza mtu, inamaanisha kwamba anamsababisha mtu mwenye kiburi kupata kushindwa ili kumsaidia kushinda kiburi chake. Hii ni tofauti na kumdhilisha mtu, ambayo mara nyingi hufanywa ili kumuuumiza mtu huyo.

- Kusema kwamba mtu yuko "juu ya lawama" au "zaidi ya lawama" au "bila lawama" inamaanisha kwamba mtu huyu anajiheshimu kwa njia inayomheshimu Mungu na hakuna au kuna kidogo sana kinachoweza kusemwa kwa kumkosoa.

Mapendeleko ya Tafsiri

- Njia za kutafsiri "fedheha" zinaweza kujumuisha "aibu" au "aibisho."
- Njia za kutafsiri "fedheha" zinaweza kujumuisha "aibu" au "kuharibu heshima."
- "Kudhalilisha" pia inaweza kutafsiriwa kama "kuabisha" au "kusababisha kuhisi aibu" au "kuweka katika hali ya aibu."
- Kulingana na muktadha, njia za kutafsiri "humiliation" zinaweza kujumuisha "aibu" au "kudhalilisha" au "fedheha."
- Neno "lawama" linaweza pia kutafsiriwa kama "mashtaka" au "aibu" au "fedheha."
- Kusema "kulamu" pia kunawenza kutafsiriwa kama "kukemea" au "kushutumu" au "kukosoa," kulingana na muktadha.

(Tazama pia: aibu, shutumu, kemea, Mungu wa uongo, unyenyekevu, Isaya, abudu)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Petro 3:15-17](#)
- [2 Wafalme 2:17](#)
- [2 Samweli 13:13](#)
- [Luka 20:11](#)
- [Marko 8:38](#)
- [Marko 12:4-5](#)
- [1 Timotheo 3:7](#)
- [Mwanzo 34:7](#)
- [Waebrania 11:26](#)
- [Maombolezo 2:1-2](#)
- [Zaburi 22:6](#)
- [Kumbukumbu la Torati 21:14](#)
- [Ezra 9:5](#)
- [Mithali 25:7-8](#)
- [Zaburi 6:8-10](#)
- [Zaburi 123:3](#)
- [1 Timotheo 5:7-8](#)
- [1 Timotheo 6:13-14](#)
- [Yeremia 15:15-16](#)
- [Ayuba 16:9-10](#)
- [Mithali 18:3](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0937, H0954, H0955, H1317, H1322, H1421, H1442, H1984, H2490, H2616, H2617, H2659, H2778, H2781, H2865, H3001, H3637, H3639, H3640, H3971, H5007, H5034, H5039, H6030, H6031, H6172, H6256, H7022, H7034, H7036, H7043, H7511, H7817, H8103, H8213, H8216, H8217, H8589, G01520, G01530, G04100, G04220, G04230, G08080, G08180, G08190, G08210, G17880, G17910, G18700, G26170, G30590, G36790, G36800, G36810, G38560, G50140, G51950, G51960, G54840

Ajabu

Ufanuzi:

Neno "ajabu" linamaanisha hisia za kushangazwa na heshima kubwa inayotokana na kuona kitu kikuu, chenye nguvu, na cha kuvutia.

- Neno "ya kushangaza" linaelezea mtu au kitu kinachozua hisia za mshangao.
- Maono ya utukufu wa Mungu aliyoyaona nabii Ezekieli yalikuwa ya "kushangaa" na "ya kutia hamasa."
- Mwitikio wa kawaida wa binadamu unaoonyesha kushangazwa na uwepo wa Mungu ni pamoja na: hofu, kuinama au kupiga magoti, kufunika uso, na kutetemeka.

(Tazama pia: woga, sifa)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 17:21](#)
- [Mwanzo 28:16–17](#)
- [Waembrania 12:28](#)
- [Zaburi 22:23](#)
- [Zaburi 147:4–5](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0366, H1481, H3372, H6206, H7227, G21240

Akila

Uhalisia:

Akila alikuwa Mkristo Myahudi kutoka jimbo la Pontio, eneo lililoko kando ya pwani ya kusini ya Bahari Nyeusi.

- Akila na Prisila waliishi Rumi, Italia, kwa muda, lakini kisha mfalme wa Kirumi, Klaudio, aliwalazimisha Wayahudi wote kuondoka Rumi.
- Baada ya hapo, Akila na Prisila walisafiri kwenda Korintho, ambako walikutana na mtume Paulo.
- Walifanya kazi kama watengenezaji wa mahema pamoja na Paulo na pia walimsaidia katika kazi yake ya umisionari.
- Akila na Prisila wote waliwafundisha waumini ukweli kuhusu Yesu; mmoja wa waumini hao alikuwa mwalimu mwenye kipawa aliyeitwa Apolo.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina ya Watu)

(Tazama pia: Apolo, Korintho, Warumi)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Wakorintho 16:19–20](#)
- [2 Timotheo 4:19–22](#)
- [Matendo 18:2](#)
- [Matendo ya Mitume 18:24](#)

Data ya Neno:

- Strong's: G02070

Akili

Ufanuzi:

Neno "akili" linamaanisha sehemu ya mtu inayofikiria na kufanya maamuzi.

- Akili ya kila mtu ni jumla ya mawazo na mantiki yake.
- Kuwa na "nia ya Kristo" kunamaanisha kufikiria na kutenda kama Yesu Kristo angefikiria na kutenda. Inamaanisha kuwa mtiifu kwa Mungu Baba, kutii mafundisho ya Kristo, na kuwezeshwu kufanya hivi kupitia nguvu za Roho Mtakatifu.
- "Kubadilisha mawazo yake" inamaanisha mtu alifanya uamuzi tofauti au aliquwa na maoni tofauti kuliko alivyokuwa nayo hapo awali.

Mapendelezo ya Tafsiri

- Neno "akili" linaweza pia kutafsiriwa kama "mawazo" au "ufahamu" au "fikra" au "uelewa."
- Usemi "wека akilini" unaweza kutafsiriwa kama "kumbuka" au "zingatia hili" au "hakikisha unajua hili."
- Usemi "moyo, roho, na akili" unaweza pia kutafsiriwa kama "kile unachohisi, kile unachoamini, na kile unachofikiria."
- Usemi "kumbuka" unaweza kutafsiriwa kama "kumbuka" au "fikiria."
- Usemi "alibadilisha mawazo yake na akaenda" unaweza pia kutafsiriwa kama "aliamua tofauti na akaenda" au "aliamua kwenda baada ya yote" au "alibadilisha maoni yake na akaenda."
- Usemi "mwenye mawazo mawili" unaweza pia kutafsiriwa kama "anaye shuku" au "asiyeweza kuamua" au "aliye na mawazo yanayopingana."

(Tazama pia: amini, moyo, roho)

Marejeleo ya Biblia:

- [Luka 10:27](#)
- [Marko 6:51-52](#)
- [Mathayo 21:29](#)
- [Mathayo 22:37](#)
- [Yakobo 4:8](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H3629, H3820, H3824, H5162, H7725, G12710, G13740, G33280, G35250, G35400, G35630, G49930, G55900

Aliye Juu Sana

Ukweli:

Neno "Aliye Juu sana" ni jina linalotumika kumrejelea Mungu. Linahusu ukuu wake na mamlaka yake.

- Maana ya neno hili ni sawa na maana ya "Mkuu" au "Kuu."
- Neno "juu" katika kichwa hiki halirejelei urefu wa kimwili au umbali. Linahusu ukuu.

Mapendelezo ya Tafsiri:

- Neno hili linaweza pia kutafsiriwa kama "Mungu Juu" au "Kiumbe Mkuu Zaidi" au "Mungu Aliye Juu" au "Mkuu Zaidi" au "Mkuu" au "Mungu, ambaye ni Mkubwa kuliko wote."
- Iwapo neno kama "juu" linatumika, hakikisha halimaanishi kuwa juu kimwili au kirefu.

(Tazama pia: Mungu)

Marejleo ya Biblia:

- [Matendo 7:47–50](#)
- [Matendo 16:16–18](#)
- [Danieli 4:17–18](#)
- [Kumbukumbu la Torati 32:7–8](#)
- [Mwanzo 14:17–18](#)
- [Waembrania 7:1–3](#)
- [Hosea 7:16 Maombolezo 3:35](#)
- [Luka 1:32](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H5945, G53100

Aliyeachwa

Ufanuzi:

Neno "kuacha" linamaanisha kumwacha mtu au kuacha kitu. Mtu ambaye ameachwa ameachwa au kutelekezwa na mtu mwingine.

- Wakati watu wanapomwacha Mungu, wanakuwa wasio waaminifu kwake kwa kutomtii.
- Wakati Mungu "anapowaacha" watu, ameacha kuwasaidia na amewaruhusu kuditia mateso ili kuwasababisha wamrudie.
- Neno hili linaweza pia kumaanisha kuacha mambo, kama vile kuacha, au kutofuta, mafundisho ya Mungu.
- Neno "Aliyeachwa" linaweza kutumika katika wakati uliopita, kama vile "amekuacha" au kwa kumrejelea mtu ambaye "ameachwa."

Mapendekazo ya Tafsiri:

- Njia zingine za kutafsiri neno hili zinaweza kujumuisha "kuacha" au "kupuuza" au "kukata tamaa" au "kuondoka" au "kuacha nyuma," kulingana na muktadha.
- Kukataa sheria za Mungu kunaweza kutafsiriwa kama "kutotii sheria za Mungu." Hii pia inaweza kutafsiriwa kama "kuacha" au "kuacha kufuata" au "kuacha kutii" mafundisho yake au sheria zake.
- Fasili ya neno "kuachwa" inaweza kutafsiriwa kama "kuwa aliyeachwa" au "kuwa aliyeachwa na watu."
- Ni wazi zaidi kutumia maneno tofauti kutafsiri neno hili, kulingana na kama maandishi yanaelezea kuacha kitu au mtu.

Marejleo ya Biblia:

- [1 Wafalme 6:11–13](#)
- [Danieli 11:29–30](#)
- [Mwanzo 24:27](#)
- [Yoshua 24:16–18](#)
- [Mathayo 27:45–47](#)
- [Mithali 27:9–10](#)
- [Zaburi 71:18](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0488, H2308, H5203, H5428, H5800, H5805, H7503, G06460, G06570, G08630, G14590, G26410

Amani

Ufanuzi:

Neno "Amani" linamaanisha hali ya kuwa au hisia ya kutokuwa na migogoro, wasiwasi, au hofu. Mtu ambaye ana "amani" anahisi utulivu na uhakika wa kuwa salama na salimini.

- Kwenye Agano la Kale, neno "Amani" mara nyingi linamaanisha hali ya jumla ya ustawi, afya, au ukamilifu wa mtu.
- "Amani" pia inaweza kumaanisha wakati ambapo makundi ya watu au nchi haziko vitani na kila mmoja. Watu hawa wanasemekana kuwa na "uhusiano wa amani."
- Kufanya "amani" na mtu au kundi la watu inamaanisha kuchukua hatua ili kusababisha mapigano kusimama.
- Mtu anayejulikana kama "mpatanishi" ni yule anayefanya na kusema mambo ili kushawishi watu kuishi kwa Amani na kila mmoja.
- Kuwa "katika Amani" na watu wengine kunamaanisha kuwa katika hali ya kutopigana dhidi ya watu hao.
- Uhusiano mzuri au sahihi kati ya Mungu na watu hutokea Mungu anapowaokoa watu kutoka dhambini mwao. Hii inaitwa kuwa na "Amani na Mungu."
- Salamu "neema na Amani" ilitumika na mitume katika barua zao kwa waumini wenzao kama baraka.
- Neno "Amani" linaweza pia kumaanisha kuwa na uhusiano mzuri na watu wengine au na Mungu.

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Wathesalonike 5:1–3](#)
- [Matendo 7:26](#)
- [Wakolosai 1:18–20](#)
- [Wakolosai 3:15](#)
- [Wagalatia 5:23](#)
- [Luka 7:50](#)
- [Luka 12:51](#)
- [Marko 4:39](#)
- [Mathayo 5:9](#)

- Wenye heri ni wapatanishi, kwa maana wataitwa watoto wa Mungu.
- [Mathayo 10:13](#)

Amazia

Uhalisia:

Amazia alikuwa mfalme wa ufalme wa Yuda wakati baba yake, Mfalme Yoashi, alipouawa.

- Mfalme Amazia alitawala Yuda kwa miaka ishirini na tisa, kuanzia 796 Kabla ya Kristo (KK) hadi 767 KK.
- Alikuwa mfalme mzuri, lakini hakubomoa mahali pa juu ambapo sanamu ziliabudiwa.
- Amazia hatimaye aliwaua wote walioshiriki katika mauaji ya baba yake.
- Aliwashinda Waedomi waasi na kuwarejesha chini ya udhibiti wa Ufalme wa Yuda.
- Alimpa changamoto Mfalme Yehoashi wa Israeli kwenye vita, lakini akashindwa. Sehemu ya kuta za Yerusalem zilivunjwa, na vyombo vya fedha na dhahabu vya hekalu viliibiwa.
- Miaka kadhaa baadaye, Mfalme Amazia aligeuka kutoka kwa Yahweh, na watu fulani huko Yerusalem walipanga njama ya kumuua.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Tafsiri ya Majina)

(Tazama pia: Yoashi, Edom)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 3:10–12](#)
- [1 Mambo ya Nyakati 4:342 Mambo ya Nyakati 25:9–10](#)
- [2 Wafalme 14:10](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0558

Amina

Ufanuzi:

Neno 'amina' ni neno linalotumika kusisitiza au kuvuta makini kwa kile mtu alichosema. Mara nyingi neno hili hutumika mwishoni mwa sala. Wakati mwingine hutafsiriwa kama 'kwa kweli.'

- Inapotumika mwishoni mwa sala, 'amina' huashiria kukubaliana na sala au huonyesha hamu kwamba mtu anataka sala itimizwe.
- Katika mafundisho yake, Yesu alitumia neno 'amina' kusisitiza ukweli wa kile alichosema. Mara nyingi alifuatilia neno hilo kwa kusema 'nami nawaambia' ili kuanzisha fundisho lingine lililohusiana na fundisho la awali.
- Yesu anapotumia 'amina' kwa njia hii, baadhi ya tafsiri za Kiingereza (pamoja na ULT) hutafsiri hii kama 'kwa hakika' au 'kwa kweli.'
- Neno lingine linalomaanisha 'kwa kweli' wakati mwingine hutafsiriwa kama 'kwa hakika' au 'bila shaka' na pia hutumiwa kusisitiza kile kinachosemwa na mzungumzaji.

Mapendekezo ya Tafsiri:

- Zingatia kama lugha lengwa ina neno maalum au kifungu kinachotumiwa kusisitiza kitu kilichosemwa.
- Inapotumiwa mwishoni mwa sala au kuthibitisha kitu, 'amina' inaweza tafsiriwa kama 'na iwe hivyo' au 'na hili litendeke' au 'hiyo ni kweli.'
- Yesu anaposema, 'kweli nawaambia,' hii inaweza kutafsiriwa kama 'Ndiyo, nawaambia kwa dhati' au 'Hiyo ni kweli, na pia nawaambia.'
- Fungu 'kwa kweli, kwa kweli nawaambia' linaweza kutafsiriwa kama 'nakuambia hili kwa dhati' au 'nakuambia hili kwa makini' au 'kile ninachowaambia ni kweli.'

(Tazama pia: timiza, kweli)

Marejeleo ya Biblia:

- [Kumbukumbu la Torati 27:15](#)
- [Yohana 5:19](#)
- [Yuda 1:24–25](#)
- [Mathayo 26:33–35](#)
- [Filemoni 1:23–25](#)
- [Ufunuo 22:20–21](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0543, G02810

Amini

Ufanuzi:

Maneno "amini" na "amini katika" yanahusiana kwa karibu, lakini yana maana tofauti kidogo:

1. amini

- Kuamini kitu ni kukubali au kuamini kwamba ni kweli.
- Kuamini mtu ni kukubali kwamba kile ambacho mtu huyo amesema ni kweli.

2. amini katika

- Kuamini mtu inamaanisha kumtumaini mtu huyo. Inamaanisha kuamini kwamba mtu huyo yuko vile anavyosema, kwamba daima anasema ukweli, na kwamba atafanya kile alichoahidi kufanya.
- Wakati mtu anaamini kweli katika kitu, atatenda kwa njia inayoonyesha imani hiyo.
- Usemi "kuwa na Imani katika" kwa kawaida una maana sawa na "amini katika."
- Kuamini "katika Yesu" kunamaanisha kuamini kwamba yeye ni Mwana wa Mungu, kwamba yeye ni Mungu mwenyewe ambaye pia alikua mwanadamu na aliyekufa kama dhabihu kulipia dhambi zetu. Inamaanisha kumtumaini kama Mwokozi na kuishi kwa njia inayomheshimu.

3. muumini

Kwenye Biblia, neno "muumini" linamaanisha mtu anayemwamini na kumtegemea Yesu Kristo kama Mwokozi.

- Neno "muumini" linamaanisha "mtu anayeamini."
- Neno "Mkristo" hatimaye likawa jina kuu kwa waumini kwa sababu linaonyesha kwamba wanaamini katika Kristo na kutii mafundisho yake.

4. kutoamini

Neno "kutokuamini" linamaanisha kutokumwamini kitu au mtu.

- Kwenye Biblia, "kutokuamini" kunamaanisha kutomwamini au kutomtegemea Yesu kama Mwokozi wa mtu.
- Mtu ambaye haamini Yesu anaitwa "asiyeamini."

Mapendekezo ya Tafsiri:

- Kuamini kunaweza kutafsiriwa kama kujua kuwa kweli au kujua kuwa sahihi.
- Kuamini katika" kunaweza kutafsiriwa kama "kuamini kabisa" au "kuamini na kutii" au "kutegemea kabisa na kufuata."
- Baadhi ya tafsiri zinaweza kupendelea kusema "muumini katika Yesu" au "muumini katika Kristo."
- Neno hili linaweza pia kutafsiriwa kwa neno au kifungu kinachomaanisha "mtu anayemwamini Yesu" au "mtu anayemjua Yesu na kuishi kwa ajili yake."
- Njia nyingine za kutafsiri "muumini" zinaweza kuwa "mfuasi wa Yesu" au "mtu anayemjua na kumtii Yesu."
- Neno "muumini" ni neno la jumla kwa muumini yeoyote katika Kristo, wakati "mwanfunzi" na "mtume" zilitumika mahsusizi zaidi kwa watu waliomjua Yesu alipokuwa hai. Ni bora kutafsiri maneno haya kwa njia tofauti, ili kuyatofautisha.
- Njia nyingine za kutafsiri "unbelief" zinaweza kujumuisha "ukosefu wa imani" au "kutokuamini."
- Neno "asiyeamini" linaweza kutafsiriwa kama "mtu ambaye haamini katika Yesu" au "mtu ambaye hamtumaini Yesu kama Mwokozi."

(Tazama pia: amini, mtume, Mkristo, mwanafunzi, imani, tumaini)

Marejeleo ya Biblia:

- [Mwanzo 15:6](#)
- [Mwanzo 45:26](#)
- [Ayubu 9:16–18](#)
- [Habakuki 1:5–7](#)
- [Marko 6:4–6](#)
- [Marko 1:14–15](#)
- [Luka 9:41](#)
- [Yohana 1:12](#)
- [Matendo 6:5](#)
- [Matendo 9:42](#)
- [Matendo 28:23–24](#)
- [Warumi 3:3](#)
- [1 Wakorintho 6:1](#)
- [1 Wakorintho 9:5](#)
- [2 Wakorintho 6:15](#)
- [Waebrania 3:12](#)
- [1 Yohana 3:23](#)

Mifano kutoka kwenye hadithi za Biblia:

- **3:4** Nohu aliwaonya watu kuhusu Gharika inayokuja na kuwaambia wamgeukie Mungu, lakini hawakumwamini.
- **4:8** Abramu **aliamini** ahadi ya Mungu. Mungu alitangaza kwamba Abramu alikuwa mwenye haki kwa sababu **aliamini** ahadi ya Mungu.
- **11:2** Mungu alitoa njia ya kuokoa mzaliwa wa kwanza wa yeyote ambaye **alimwamini**.
- **11:6** Lakini Wamisri hawakumwamini Mungu au kutii amri zake.
- **37:5** Yesu alijibu, “Mimi ni ufufuo na uzima. Yeyote anayeniamini ataishi, hata kama atakufa. Kila mtu anayeniamini hatakuwa kamwe. Je, **unaamini** hili?”

- **43:1** Baada ya Yesu kurudi mbinguni, wanafunzi walikaa Yerusalem kama Yesu alivyowaamuru kufanya.
Waumini huko walikusanyika mara kwa mara kuomba.
- **43:3** Wakati **waumini** walipokuwa pamoja, ghafla nyumba waliyokwamo ilijaa sauti kama upepo mkali. Kisha kitu kilichoonekana kama miali ya moto kilitokea juu ya vichwa vya **waumini** wote.
- **43:13** Kila siku, watu zaidi walikuwa **waumini**.
- **45:6** Siku hiyo watu wengi Yerusalem walianza kuwaresa wafuasi wa Yesu, hivyo **waumini** walikimbilia sehemu nyingine. Lakini licha ya hili, walihubiri kuhusu Yesu kila walipoenda.
- **46:1** Sauli alikuwa kijana Adamu aliylinda mavazi ya watu waliomuua Stefano. Hakuamini katika Yesu, kwa hivyo aliwatesa **waumini**.
- **46:9** Baadhi ya **waumini** waliokimbia mateso huko Yerusalem walikwenda mbali hadi mji wa Antioquia na kuhubiri kuhusu Yesu.
- **46:9** Ilikuwa Antioquia ambapo **waumini** katika Yesu waliitwa kwanza "Wakristo."
- **47:14** Pia waliandika barua nyingi ili kuhamasisha na kufundisha **waumini** katika makanisa.

Data ya Neno:

- Strong's: H0539, H0540, G05430, G05440, G05690, G05700, G05710, G39820, G41000, G41020, G41030, G41350

Amnoni

Uhalisia:

Amnoni alikuwa mtoto wa kwanza wa Mfalme Daudi. Mama yake alikuwa Ahinoamu, mke wa Mfalme Daudi.

- Amnoni alimdhulumu dada yake wa kambo, Tamari, ambaye pia alikuwa dada yake Absalomu.
- Kutokana na hili, Absalomu alipanga njama dhidi ya Amnoni na akamwua.

(Tazama pia: Daudi, Absalomu)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 3:1-3](#)
- [2 Samweli 13:2](#)
- [2 Samweli 13:7-9](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0550

Amoni

Uhalisia:

"Watu wa Amoni" au "Waamoni" walikuwa kundi la watu waliokuwa wakiishi upande wa mashariki wa Mto Yordani, karibu na Waisraeli.

- Kitabu cha Mwanzo kinasema kwamba taifa la Waamoni lilitokana na Benami, ambaye alikuwa mwana wa Lutu na binti yake mdogo.
- Neno "Waamoni" linamhusu mwanamke Mwamoni. Hii pia inaweza kutafsiriwa kama "mwanamke Mwamoni."
- Wakati fulani, Waamoni walimwajiri nabii aliyeitwa Balaamu ili alaani Israeli, lakini Mungu hakumruhusu kufanya hivyo.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina ya Watu)

(Tazama pia: laana, Mto Yordani, Lutu)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 19:1-3](#)
- [Ezekieli 25:2](#)
- [Mwanzo 19:38](#)
- [Yoshua 12:1-2](#)
- [Waamuzi 11:27](#)
- [Sefania 2:8](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H5983, H5984, H5985

Amosi*Uhalisia:*

Amosi alikuwa nabii wa Israeli aliyeishi wakati wa Mfalme Uzia wa Yuda.

- Kabla ya kuitwa kuwa nabii, Amosi alikuwa mchungaji na mkulima wa mtini, akiishi katika Ufalme wa Yuda.
- Amosi alitabiri dhidi ya ufalme wa kaskazini wa Israeli uliokuwa umefanikiwa kuhusu jinsi walivyowatendea watu kwa njia isiyio ya haki.

(Mapendeleko ya Tafsiri: Tafsiri Majina)

(Tazama pia: mtini, Yuda, Ufalme wa Israeli, mchungaji, Uzia)

Marejeleo ya Biblia:

- [Amosi 1:1](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H5986

Amozi*Uhalsia:*

Amozi alikuwa baba wa nabii Isaya.

- Mara pekee ambapo anatajwa katika Biblia ni wakati Isaya anapofahamika kama "mwana wa Amozi."
- Jina hili linatofautiana na jina la nabii Amosi na linapaswa kuandikwa kwa namna tofauti.

(Mapendeleko ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Amosi, Isaya)

Marejeleo ya Biblia:

- [2 Wafalme 19:2](#)
- [Isaya 37:1-2](#)
- [Isaya 37:21-23](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0531

Amri*Ufafanuzi:*

Neno "amri" linamaanisha kutoa agizo ambalo lazima litiiwe. Agizo lenyewe linaweza pia kuitwa "amri."

- Amri ni sawa na sheria, lakini kwa ujumla hutumiwa zaidi kurejelea kitu kilichosemwa badala ya kilichoandikwa.
- Neno "amri" linaweza kutafsiriwa kama "agizo," "amri," "kuhitaji rasmi," au "kutunga sheria hadharani."
- Sheria za Mungu pia zinajulikana kama amri, kanuni, au maagizo.
- Mfano wa amri kutoka kwa mtawala wa kibinadamu ulikuwa tangazo la Kaisari Augusto kwamba kila mtu anayeishi katika Dola ya Kirumi lazima arudi katika mji wake wa asili ili kuhesabiwa katika sensa.

(Tazama pia: amri, tangazo, sheria)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 15:13-15](#)
- [1 Wafalme 8:57-58](#)
- [Matendo 17:5-7](#)
- [Danieli 2:13](#)
- [Ni saa 1:22](#)
- [Luka 2:1](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0559, H0633, H1697, H5715, H1504, H1510, H1881, H1882, H1696, H2706, H2708, H2710, H2711, H2782, H2852, H2940, H2941, H2942, H3791, H3982, H4055, H4406, H4687, H4941, H5407, H5713, H6599, H6680, H7010, H8421, G13780

Amri Kumi*Uhalisia:*

"Amri Kumi" ziliwa amri ambazo Mungu alimpa Mose kwenye Mlima Sinai wakati Waisraeli walipokuwa wakiishi jangwani wakielekea nchi ya Kanaani. Mungu aliandika amri hizi kwenye vipande viwili vikubwa vya jiwe.

- Mungu aliwapa Waisraeli amri nyingi za kutii, lakini Amri Kumi ziliwa amri maalum zilizokusudiwa kuwasaidia Waisraeli kumpenda na kumwabudu Mungu na kuwapenda watu wengine.
- Amri hizi pia ziliwa sehemu ya agano la Mungu na watu wake. Kwa kutii kile Mungu alichowaamuru kufanya, watu wa Israeli wangeonyesha upendo wao kwa Mungu na kwamba wao ni wake.
- Vigae vya mawe vilivyoandikwa amri juu yake vilihifadhiwa katika Sanduku la Agano, ambalo lilikuwa katika Mahali Patakatifu Sana pa hema na baadaye, hekalu.

(Tazama pia: Sanduku la Agano, amri, agano, jangwa, sheria, kutii, Sinai, ibada)

Marejeleo ya Biblia:

- [Kumbukumbu la Torati 4:13-14](#)
- [Kumbukumbu la Torati 10:3-4](#)
- [Kutoka 34:27-28](#)
- [Luka 18:18-21](#)

Mifano kutoka kwenye hadithi za Biblia:

- **13:7** Kisha Mungu aliandika **Amri Kumi** hizi kwenye mbao mbili za mawe na kumpa Mose.
- **13:13** Wakati Mose aliposhuka mlimani na kuona sanamu, alikasirika sana kiasi kwamba alivunja mawe ambayo Mungu alikuwa ameandika **Amri Kumi**.
- **13:15** Mose aliandika **Amri Kumi** kwenye mbao mpya za mawe ili kuchukua nafasi ya zile alizozivunja.

Data ya Neno:

- Strong's: H1697, H6235

Anaki

Uhalisia:

Anaki ni jina la mtu ambaye baba yake alikuwa Arba, na wazao wake waliitwa "Wanaki," "Anakimu," au "Anaki."

- Wanaki walikuwa watu warefu mno.
- Wanaki walikuwa kundi la watu waliokuwa wakiishi katika nchi ambayo Yahweh aliwaahidi Waisraeli. Hatimaye, Waisraeli waliwashinda na kuwanyang'anya ardhi yao.
- Anaki alikuwa na watoto au wazao watatu waliokuwa wakijulikana kama Ahimani, Sheshai, na Talmai.
- Jina "Anaki" ni tafsiri ya neno la Kiebrania kwa Kiingereza.

(Tazama pia: Watu wa Hebron)

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

Marejeleo ya Biblia:

Data ya Neno:

- Strong's:

Anasi

Uhalisia:

Anasi alikuwa kuhani mkuu wa Kiyahudi huko Yerusalem kwa miaka 10, kuanzia takriban 6 BK hadi 15 Baada ya Kristo (BK). Baadaye, aliondolewa kutoka kwenye ukuhani mkuu na serikali ya Kirumi, ingawa aliendelea kuwa kiongozi mwenye ushawishi mionganini mwa Wayahudi.

- Anasi alikuwa baba mkwe wa Kayafa, kuhani mkuu rasmi wakati wa huduma ya Yesu.
- Wakati Yesu alipokuwa akitiwa nguvuni, mkwe wa Anasi, Kayafa, alikuwa kuhani mkuu rasmi. Anasi pia anatajwa kama kuhani mkuu, hata hivyo, kwa sababu alikuwa kuhani mkuu wa zamani ambaye bado alikuwa na ushawishi na mamlaka juu ya watu.
- Katika kesi yake mbele ya viongozi wa Kiyahudi, Yesu aliletwa kwanza kwa Anasi kwa mahojiano.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: kuhani mkuu, kuhani)

Marejeleo ya Biblia:

- [Matendo 4:5-7](#)[Yohana 18:22-24](#)
- [Luka 3:2](#)

Data ya Neno:

- Strong's: G04520

Andrea

Uhalisia:

Andrea alikuwa mmoja wa wanaume kumi na wawili ambaeo Yesu aliwachagua kuwa wanafunzi wake wa karibu zaidi (baadaye waliitwa mitume).

- Ndugu yake Andrea alikuwa Simoni Petro. Wote wawili walikuwa wavuvi.
- Petro na Andrea walikuwa wakivua samaki katika Bahari ya Galilaya wakati Yesu alipowaita kuwa wanafunzi wake.
- Kabla ya Petro na Andrea kukutana na Yesu, walikuwa wanafunzi wa Yohana Mbatizaji.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: mtume, mwanafunzi, wale kumi na wawili)

Marejeleo ya Biblia:

- [Matendo 1:12–14](#)
- [Yohana 1:40](#)
- [Marko 1:17](#)
- [Marko 1:29–31](#)
- [Marko 3:17–19](#)
- [Mathayo 4:19](#)
- [Mathayo 10:2–4](#)

Data ya Neno:

- Strong's: Go4060

Antioquia*Uhalisia:*

Antioquia lilikuwa jina la miji miwili katika Agano Jipyä. Moja ilikuwa Siria, karibu na pwani ya Bahari ya Mediterania. Nyingine ilikuwa katika jimbo la Kirumi la Pisidia, karibu na mji wa Kolosai.

- Kanisa la Antioquia ya Siria lilikuwa mahali pa kwanza ambapo waumini wa Yesu waliiwtwa "Wakristo." Kanisa hilo pia lilijihusisha na kupeleka wamishonari kuwafikia Mataifa.
- Viongozi wa kanisa huko Yerusalem walituma barua kwa waumini wa kanisa huko Antioquia, Siria, ili kuwafahamisha kwamba hawakuhitaji kufuata sheria za Kiyahudi ili kuwa Wakristo.
- Paulo, Barnaba, na Yohana Marko walisafiri kwenda Antioquia huko Pisidia kushiriki injili. Wayahudi wengine kutoka miji mingine walifika huko kuleta matatizo na walijaribu kumuua Paulo. Hata hivyo, watu wengi, Wayahudi na Wagiriki, walisikiliza mafundisho na kuamini katika Yesu.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Barnaba, Wakolosai, Yohana Marko, Paulo, mkoa, Warumi, Siria)

Marejeleo ya Biblia:

- [2 Timotheo 3:10–13](#)
- [Matendo 6:5–6](#)
- [Matendo 11:19–21](#)
- [Matendo 11:26](#)
- [Wagalatia 2:11–12](#)

Data ya Neno:

- Strong's: Go4910

Apolo*Uhalisia:*

Apolo alikuwa Myahudi kutoka mji wa Iskanderia, Misri, ambaye alikuwa na uwezo maalum wa kufundisha watu kuhusu Yesu.

- Apolo alikuwa na elimu nzuri katika Maandiko ya Kiebrania na alikuwa msemaji mwenye kipaji.
- Alipewa maagizo na Wakristo wawili huko Efeso waliokuwa wakijulikana kama Akila na Priskila.
- Paulo alisisitiza kwamba yeye na Apolo, pamoja na wainjilisti na walimu wengine, walikuwa wakifanya kazi kwa lengo moja la kuwasaidia watu kumwamini Yesu.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Akila, Efeso, Priskila, Neno la Mungu)

Marejeo ya Biblia:

- [1 Wakorintho 1:13](#)
- [1 Wakorintho 16:12](#)
- [Matendo 18:25](#)
- [Tito 3:13](#)

Data ya Neno:

- Strong's: Go6250

Araba

Uhalisia:

Neno la Agano la Kale "Araba" mara nyingi linarejelea eneo kubwa la jangwa na tambarare linalojumuisha bonde linalozunguka Mto Yordani na linapanuka kusini hadi ncha ya kaskazini ya Bahari ya Shamu.

- Waisraeli walisafiri kupitia jangwa hili katika safari yao kutoka Misri hadi nchi ya Kanaani.
- "Bahari ya Araba" inaweza pia kutafsiriwa kama "bahari iliyoko katika eneo la jangwa la Araba." Bahari hii mara nyingi hujulikana kama "Bahari ya Chumvi" au "Araba."
- Neno "Araba" linaweza pia kurejelea eneo lolote la jangwa.

(Pendekezo la Tafsiri: Tafsiri ya Majina)

(Tazama pia: jangwa, Bahari ya Matete, Mto Yordani, Kanaani, Bahari ya Chumvi, Misri)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Samweli 23:24-25](#)
- [2 Wafalme 25:4-5](#)
- [2 Samweli 2:29](#)
- [Yeremia 2:4-6](#)
- [Ayubu 24:5-7](#)
- [Zekaria 14:10](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H1026, H6160

Aramu

Ufanuzi:

"Aramu" lilikuwa jina la wanaume wawili katika Agano la Kale. Pia lilikuwa jina la eneo lililoko kaskazini-mashariki mwa Kanaani, ambapo Siria ya kisasa ipo.

- Watu wanaoishi Aramu walijulikana kama "Waaramu" na walizungumza "Kiaramu." Yesu na Wayahudi wengine wa wakati huo pia walizungumza Kiaramu.
- Mmoja wa watoto wa Shemu aliiwa Aramu. Aramu mwagine, ambaye alikuwa binamu wa Rebeka, pia alikuwepo. Inawezekana eneo la Aramu lilipata jina lake kutoka kwa mmoja wa wanaume hawa wawili.
- Aramu baadaye alifahamika kwa jina la Kigiriki "Siria."
- Neno "Padan Aramu" linamaanisha "uwanda wa Aramu," na uwanda huu ulikuwa katika eneo la kaskazini mwa Aramu.
- Baadhi ya jamaa wa Abrahamu waliishi katika mji wa Harani, uliokuwa katika "Padan Aramu."
- Kwenye Agano la Kale, mara nyingine maneno "Aramu" na "Padan-Aramu" yanarejelea eneo moja.
- Neno "Aramu-Naharaimu" linaweza kumaanisha "Aramu wa Mito Miwili." Eneo hili lilikuwa kaskazini mwa Mesopotamia na mashariki mwa "Padan-Aramu."

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Mesopotamia, Padan-Aramu, Rebeka, Shemu, Syiria)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 1:17–19](#)
- [2 Samweli 8:6](#)
- [Amosi 1:5](#)
- [Ezekieli 27:16](#)
- [Mwanzo 31:19–21Hosea 12:12](#)
- [Zaburi 60:1](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0130, H0726, H0758, H0761, H0762, H0763, H1834, H7421

Ararati**Ararati***Uhalisia:*

Kwenye Biblia, "Ararati" ni jina lililotolewa kwa nchi, ufalme, na mlolongo wa milima.

- Nchi ya "Ararati" huenda ilikuwa katika eneo la kaskazini-mashariki mwa nchi ya Uturuki ya sasa.
- Ararati inajulikana zaidi kama jina la mlima ambapo safina ya Noa ilikalia baada ya mafuriko makubwa kupungua.
- Katika nyakati za kisasa, mlima unaoitwa "Mlima Ararati" mara nyingi unachukuliwa kuwa eneo la "milima ya Ararati" katika Biblia.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: jahazi, Noa)

Marejeleo ya Biblia:

- [2 Wafalme 19:35–37](#)
- [Mwanzo 8:4–5](#)
- [Isaya 37:38](#)
- [Yeremia 51:27](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0780

Aroni*Uhalisia:*

Aroni alikuwa kaka mkubwa wa Mose. Mungu alimchagua Aroni kuwa kuhani mkuu wa kwanza kwa watu wa Israeli.

- Aroni alimsaidia Mose kuzungumza na Farao kuhusu kuwaachilia Waisraeli ili waende huru.
- Wakati Waisraeli walipokuwa wakisafiri kupitia jangwani, Aroni alikosea kwa kutengeneza sanamu ili watu waiabudu.
- Mungu pia alimteua Aroni na wazao wake kuwa makuhani kwa watu wa Israeli.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: kuhani, Mose, Waisraeli)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 23:14](#)
- [Matendo 7:38–40](#)
- [Kutoka 28:1–3](#)
- [Luka 1:5](#)
- [Hesabu 16:45](#)

Mifano kutoka kwenye hadithi za Biblia:

- **9:15** Mungu alimwonya Mose na **Aroni** kwamba Farao angekuwa mkaidi.
- **10:5** Farao aliwaita Mose na **Aroni** na kuwaambia kwamba ikiwa wangeondoa tauni, Waisraeli wangeruhusiwa kuondoka Misri.
- **13:9** Mungu alimchagua ndugu yake Mose, **Aroni**, na wazao wa Aroni kuwa makuhani wake.
- **13:11** Kwa hiyo Waisraeli walimletea **Aroni** dhahabu na kumwomba aiunde kuwa sanamu kwa ajili yao!
- **14:7** Waisraeli walimkasirikia Mose na **Aroni** na kusema, "Kwa nini mlituleta mahali hapa pabaya?"

Data ya Neno:

- Strong's: H0175, G00020

Artashasta*Uhalisia:*

Artashasta alikuwa mfalme aliyeongoza ufalme wa Uajemi kuanzia takriban 464 hadi 424 Kabla ya Kristo (KK).

- Wakati wa utawala wa Artashasta, Waisraeli kutoka Yuda walikuwa uhamishoni Babuloni, ambayo ilikuwa chini ya udhibiti wa Uajemi wakati huo.
- Artashasta alimruhusu Ezra kuhanu pamoja na viongozi wengine wa Kiyahudi kuondoka Babuloni na kurudi Yerusalem ili kufundisha Waisraeli Sheria ya Mungu.
- Baadaye wakati huu, Artashasta pia alimruhusu mnyweshaji wake Nehemia kurudi Yerusalem ili kuongoza Wayahudi katika kujenga upya kuta zinazozunguka mji.
- Kutokana na kwamba Babuloni ilikuwa chini ya utawala wa Uajemi, Artashasta wakati mwingine alitwa "mfalme wa Babuloni."
- Kumbuka kwamba Artashasta si mtu sawa na Xerxes (Ahasuero).

(Jinsi ya Tafsiri: Tafsiri ya Majina)

(Tazama pia: Ahasuero, Babuloni, mnyweshaji, Ezra, Nehemia, Uajemi)

Marejeleo ya Biblia:

- [Ezra 4:7–8](#)
- [Ezra 7:1–5](#)
- [Nehemia 2:1](#)
- [Nehemia 13:6–7](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0783

Asa*Mambo:*

Asa alikuwa mfalme aliyeitawala ufalme wa Yuda kwa miaka arobaini, kutoka mwaka 913 kabla Kristo (K.K.) hadi mwaka 873 K.K.

- Mfalme Asa alikuwa mfalme mwema ambaye aliondoa sanamu nyingi za miungu ya uongo na kusababisha Waisraeli kuanza kumwabudu Yahwe tena.
- Yahwe alimpa Mfalme Asa mafanikio katika vita vyake dhidi ya mataifa mengine.
- Hata hivyo, baadaye katika utawala wake, Mfalme Asa aliacha kumwamini Yahwe na akaugua ugonjwa ambao hatimaye ulimuua.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Tafsiri Majina)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 9:14–16](#)
- [1 Wafalme 15:7–8](#)
- [2 Mambo ya Nyakati 14:3](#)
- [Yeremia 41:9](#)
- [Mathayo 1:7](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0609

Asafu

Uhalisia:

Asafu alikuwa kuhani Mlawi na mwanamuziki mwenye kipaji ambaye alitunga muziki kwa ajili ya Zaburi za Mfalme Daudi. Pia aliandika Zaburi zake mwenyewe.

- Asafu aliteuliwa na Mfalme Daudi kuwa mmoja wa wanamuziki watatu waliokuwa na jukumu la kuimba nyimbo za ibada katika hekalu. Baadhi ya nyimbo hizi pia zilikuwa za unabii.
- Asafu aliwafundisha wanawe, na wao waliedeleza jukumu hili kwa kucheza vyombo vya muziki na kutoa unabii katika hekalu.
- Baadhi ya vyombo vya muziki vilihusisha kinubi, kinanda, tarumbeta, na matoazi.
- Zaburi 50 na 73–83 zinasemekana kuwa ziliandikwa na Asafu. Inawezekana kwamba baadhi ya Zaburi hizi ziliandikwa na wanafamilia wake.

(Jinsi ya kutafsiri: Tafsiri Majina)

(Tazama pia: mzao, kinubi, gitaa, nabii, zaburi, tarumbeta)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 6:39–43](#)
- [2 Mambo ya Nyakati 35:15](#)
- [Nehemia 2:8](#)
- [Zaburi 50:1–2](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0623

Asali

Ufafanuzi:

"Asali" ni kitu kitamu, kinachonata, kinacholiwa ambacho nyuki hufanya kutoka kwa nekta ya maua. Segá la asali ni fremu ya nta ambapo nyuki huhifadhi asali.

- Kulingana na aina, asali inaweza kuwa ya manjano au ya kahawia kwa rangi.
- Asali inaweza kupatikana porini, kama vile kwenye Shimo la mti, au popote nyuki wanapotengeneza kiota. Watu pia hufuga nyuki kwenye mizinga ili kuzalisha asali kwa ajili ya kula au kuuza, lakini pengine asali iliyotajwa katika Biblia ilikuwa asali ya porini.
- Watu watatu amba Biblia inawataja hasa kama walaji wa asali ya mwituni walikuwa Yonathani, Samsoni, na Yohana Mbatizaji.
- Neno hili mara nyingi hutumiwa kwa njia ya mfano kuelezea kitu ambacho ni kitamu au chenyeh furaha kubwa. Kwa mfano, maneno na amri za Mungu zinasemekana kuwa "tamu kuliko asali." (Tazama pia: Tabasamu, Tamathali)
- Wakati mwingine maneno ya mtu yanaelezewa kuwa matamu kama asali, lakini badala yake husababisha kudanganya na kuumiza wengine.

(Tazama pia: Yohana (Mbatizaji), Yonathani, Wafilisti, Samsoni)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Wafalme 14:1-3](#)
- [Kumbukumbu la Torati 6:3](#)
- [Kutoka 13:3-5](#)
- [Yoshua 5:6](#)
- [Mithali 5:3](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H1706, H3293, H3295, H5317, H6688, G31920

Ashdodi

Uhalisia:

Ashdodi ilikuwa mojawapo ya miji mitano muhimu zaidi ya Wafilisti. Ilikuwa iko kusini magharibi mwa Kanaani karibu na Bahari ya Mediterania, katikati ya miji ya Gaza na Yafa.

- Hekalu la Mfilisti la mungu wa uongo Dagoni lilikuwa Ashdodi.
- Mungu aliaadhibus vikali watu wa Ashdodi wakati Wafilisti walipoiba Sanduku la Agano na kuliweka katika hekalu la kipagani huko Ashdodi.
- Jina la Kigiriki la mji huu lilikuwa Azota. Huu ulikuwa mojawapo ya miji ambapo mwinjilisti Filipo alihubiri injili.

(Jinsi ya kutafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Ekroni, Gathi, Gaza, Yafa, Filipo, Wafilisti)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Samweli 5:1-3](#)
- [Matendo 8:40](#)
- [Amosi 1:8](#)
- [Yoshua 15:45-47](#)
- [Zekaria 9:6](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0795, G01080

Asherri

Uhalisia:

Asherri alikuwa mtoto wa nane wa Yakobo. Alikuwa mtoto wa pili wa Zilpa. Wazao wake walikuwa moja ya makabila ya Israeli.

- Kabilia alikotoka alijulikana kama "kabilia la Asheri" au "Asheri."
- Jina lake linafanana na neno la Kiebrania linalomaanisha "amebarikiwa, mwenye furaha."
- Kabilia la Asheri lilikaa katika kona ya kaskazini-magharibi ya Kanaani, kando ya Bahari ya Mediterania. Linapotumika kama jina la eneo la ardhi, neno "Asheri" linarejelea ardhi iliyotolewa kwa kabilia la Asheri.

(Jinsi ya kutafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Makabilia Kumi na Mawili ya Israeli, Yakobo, Zilpa)

Marejeleo ya Biblia:

- [Mwanzo 30:13](#)
- [1 Mambo ya Nyakati 2:1-2](#)
- [1 Wafalme 4:16Ezekieli 48:1-3](#)
- [Luka 2:36-38](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0836

Asherimu

Ufanuzi:

Ashera lilikuwa jina la mungu wa kike aliyeabudiwa na makundi ya watu wa Kaanani wakati wa nyakati za Agano la Kale. "Ashtorethi" inaweza kuwa jina lingine la "Ashera," au inaweza kuwa jina la mungu wa kike tofauti ambaye alikuwa na sifa zinazofanana sana.

- Neno "nguzo za Ashera" linarejelea sanamu za mbao zilizochongwa au miti iliyochochongwa iliyotengenezwa kuwakilisha mungu huyu wa kike.
- Nguzo ya Ashera mara nyingi iliwekwa karibu na madhabahu ya mungu wa uongo Baali, ambaye alidhaniwa kuwa mlinzi wa Ashera. Baadhi ya makundi ya watu waliabudu Baali kama mungu wa jua na Ashera au Ashtorethi kama mungu wa mwezi.
- Mungu aliwaamuru Waisraeli waangamize sanamu zote za Ashera.
- Viongozi wengine wa Israeli kama Gideoni, Mfalme Asa, na Mfalme Yosia walimtii Mungu na kuwaongoza watu katika kuharibu sanamu hizo.
- Hata hivyo, baadhi ya viongozi wa Israeli kama Mfalme Solomoni, Mfalme Manase, na Mfalme Ahabu hawakuondoa nguzo za Ashera na waliwashawishi watu kuabudu sanamu hizo.

(Tazama pia: Mungu wa Uongo, Baali, Gideoni, Picha, Solomoni)

Marejeleo ya Biblia:

- [2 Wafalme 18:4](#)
- [2 Wafalme 21:3Isaya 27:9](#)
- [Waamuzi 3:7-8](#)
- [Mika 5:14](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0842, H6252, H6253

Ashkeloni

Uhalisia:

Katika nyakati za Biblia, Ashkeloni ulikuwa mji mkuu wa Wafilsti ulioko kwenye pwani ya Bahari ya Mediterania. Bado upo nchini Israeli leo.

- Ashkeloni ilikuwa mojawapo ya miji mitano muhimu zaidi ya Wafilsti, pamoja na Ashdodi, Eroni, Gathi, na Gaza.
- Waisraeli hawakuwashinda kabisa watu wa Ashkeloni, ingawa Ufalme wa Yuda uliteka eneo lao la milimani.
- Ashkeloni ilibaki chini ya utawala wa Wafilsti kwa mamia ya miaka.

(Jinsi ya kutafsiri: Tafsiri ya Majina)

(Tazama pia: Ashdodi, Kanaani, Eroni, Gathi, Gaza, Wafilsti, Bahari ya Mediterania)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Samweli 6:17-18](#)
- [Amosi 1:8](#)
- [Yeremia 25:19-21](#)
- [Yoshua 13:2-3](#)
- [Waamuzi 1:18-19](#)
- [Zekaria 9:5](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0831

Ashuru

Uhalisia:

Ashuru ilikuwa taifa lenye nguvu wakati Waisraeli walipokuwa wakiishi katika nchi ya Kanaani. Milki ya Ashuru ilikuwa na kundi la mataifa yaliyotawaliwa na mfalme wa Ashuru.

- Taifa la Ashuru lilikuwa katika eneo ambalo sasa ni kaskazini mwa Iraq.
- Waashuru walipigana na Israeli mara kadhaa katika historia yao.
- Mnamo mwaka wa 722 KK, Waashuri waliteka kikamilifu ufalme wa Israeli na kuwalazimisha Waisraeli wengi kuhamia Ashuru.
- Waisraeli waliosalia walioana na wageni ambao Waashuru walikuwa wamewaleta Israeli kutoka Samaria. Wazao wa watu hao walioana baadaye walitwa Wasamaria.

(Tazama pia: Samaria)

Marejeleo ya Biblia:

- [Mwanzo 10:11](#)
- [Mwanzo 25:17-18](#)
- [Isaya 7:16-17](#)
- [Yeremia 50:17](#)
- [Mika 7:11-13](#)

Mifano kutoka kwenye hadithi za Biblia:

- **20:2** Kwa hiyo, Mungu aliadhibu falme zote mbili kwa kuruhusu maadui zao kuwaangamiza. Ufalme wa Israeli uliangamizwa na **Milki ya Ashuru**, taifa lenye nguvu na katili. **Waashuru** waliua watu wengi katika ufalme wa Israeli, wakachukua kila kitu cha thamani, na wakachoma sehemu kubwa ya nchi.
- **20:3** **Waashuru**waliwakusanya viongozi wote, watu matajiri, na wenye ujuzi na kuwapeleka **Ashuru**.
- **20:4** Kisha **Waashuru** walileta wageni kuishi katika nchi ambayo ufalme wa Israeli ulikuwa.

Data ya Neno:

- Strong's: H0804, H1121

Asia

Uhalisia:

Katika nyakati za Biblia, "Asia" lilikuwa jina la jimbo la Dola ya Kirumi. Jimbo hili lilikuwa katika sehemu ya magharibi ya eneo ambalo sasa ni nchi ya Uturuki.

- Paulo alisafiri kwenda Asia na kuhubiri injili katika miji kadhaa huko. Miogoni mwa miji hiyo ni Efeso na Kolosai.
- Ili kuepuka mkanganyiko na Asia ya kisasa, inaweza kuwa muhimu kutafsiri hii kama "mkoa wa kale wa Kirumi uitwao Asia" au "Mkoa wa Asia."
- Makanisa yote yaliyotajwa katika Ufunuo yalikuwa katika jimbo la Kirumi la Asia Ndogo.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Warumi, Paulo, Waefeso)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Wakorintho 16:19-20](#)
- [1 Petro 1:1-2](#)
- [2 Timotheo 1:15-18](#)
- [Matendo 6:8-9](#)
- [Matendo 16:7](#)
- [Matendo 27:1-2](#)
- [Ufunuo 1:4-6](#)
- [Warumi 16:5](#)

Data ya Neno:

- Strong's: G07730

Asiye na hatia

Ufanuzi:

Neno "Asiye na hatia" linamaanisha kutokuwa na hatia ya uhalifu au kosa lingine. Pia linaweza

kumaanisha kwa ujumla watu ambaao hawashiriki katika mambo maovu.

- Mtu anayeshtakiwa kwa kufanya jambo bayaa hana hatia ikiwa hajafanya kosa hilo.
- Wakati mwingine neno "Asiye na hatia" linatumika kumaanisha watu ambaao hawajafanya chochote kibaya kustahili mateso wanayopata, kama vile jeshi la adui kushambulia 'watu wasio na hatia.'
- Katika Biblia, "damu" inaweza kumaanisha "kuua," kwa hivyo "damu isiyo na hatia" inarejelea "kuua watu ambaao hawakustahili kufa."

Mapendekezo ya Tafsiri:

- Katika muktadha mwingi, neno "Asiye na hatia" linaweza kutafsiriwa kama "sio na hatia" "sio mwenye dhamana," au "sio wa kulaumiwa" kwa jambo fulani.
- Unapozungumzia kwa ujumla watu wasio na hatia, neno hili linaweza kutafsiriwa kama "ambao hawajafanya kosa lolote" au "ambao hawashiriki katika uovu."
- "Kumwaga damu isiyo na hatia" inaweza kutafsiriwa kama "kuua watu ambaao hawakustahili kufa."

(Tazama pia: hatia)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Wakorintho 4:4](#)
- [1 Samweli 19:5](#)
- [Matendo 20:26](#)
- [Kutoka 23:7](#)
- [Yeremia 22:17](#)
- [Ayubu 9:23](#)
- [Warumi 16:18](#)

Mifano kutoka kwa hadithi za Biblia:

- **8:6** Baada ya miaka miwili, Yosefu alikuwa bado gerezani, ingawa alikuwa **hana hatia**.
- **40:4** Mmoja wao alimdharau Yesu, lakini yule mwingine akasema, "Je, huna hofu ya Mungu? Sisi tuna hatia, lakini mtu huyu **hana hatia**."
- **40:8** Wakati askari aliyejkuwa akimlinda Yesu alipoona kila kitu kilichotokea, alisema, "mtu huyu alikuwa **hana hatia**. Alikuwa Mwana wa Mungu."

Data ya Neno:

- Strong's: H2136, H2600, H2643, H5352, H5355, H5356, G01210

Asiye na imani*Ufanuzi:*

Neno "asiye na imani" linamaanisha kutokuwa na imani au kutokuamini.

- Neno hili linatumika kuelezea watu ambao hawaamini Mungu. Ukosefu wao wa imani unaonekana kupitia matendo yao yasiyo ya kimaadili.
- Nabii Yeremia aliwakosoa Waisraeli kwa kukosa imani na kutomtii Mungu.
- Walikuwa wanaabudu sanamu na kufuata desturi nyingine zisizompendeza Mungu kutoka kwa makundi ya watu ambao hawakumwabudu au kumtii Mungu.

Neno "asiye na imani" linalezea watu ambao hawafuati kile ambacho Mungu amewaamuru kufanya. Hali au tabia ya kutokuwa na imani inaitwa "uasi."

- Watu wa Israeli waliitwa "wasio waasio na imani" walipoanza kuabudu sanamu na walipomwasi Mungu kwa njia nyinginezo.
- Kwenye ndoa, mtu anayefanya uzinzi ni "asiye na imani" kwa mke au mume wake.
- Mungu alitumia neno "kutokuwa na imani" kuelezea tabia ya kutotii ya Waisraeli. Hawakuwa wakimtii Mungu wala kumheshimu.

Mapendekezo ya Tafsiri

- Kulingana na muktadha, neno "bila imani" linaweza kutafsiriwa kama "asiye na imani," "asiyeamini," "asiye mtii Mungu," au "asiyeamini."
- Neno "kutokuwa na imani" linaweza kumaanisha "kutokuamini," "kutokuwa mwaminifu," au "uasi dhidi ya Mungu."
- Kifungu "wasio na imani" kinawenza kutafsiriwa kama "watu ambao si waaminifu (kwa Mungu)" au "watu wasio waaminifu" au "wale wanaomuasi Mungu" au "watu wanaomuasi Mungu."
- Kwenye baadhi ya lugha, neno "asiye na imani" linahusiana na neno "kutokuamini."

(Tazama pia: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: amini, mwaminifu, asi, uzinzi)

Marejeleo ya Biblia:

- [Ezekieli 43:6–8](#)
- [Ezra 9:1–2](#)
- [Yeremia 2:19](#)
- [Mithali 2:22](#)
- [Ufunuo 21:7–8](#)

Data ya Neno:

- Strong's: G05710

Athalia

Uhalisia:

Athalia alikuwa mke mwovu wa Yehoramu, mfalme wa Yuda. Alikuwa mjukuu wa Mfalme Omri, mfalme mwovu wa Israeli.

- Mwana wa Athalia, Ahazia, alikua mfalme baada ya Yehoramu kufariki.
- Baada ya mwanawe Ahazia kufariki, Athalia alikusudia kuangamiza familia yote iliyosalia ya kifalme.
- Hata hivyo, mjukuu mdogo wa Athalia, Yoashi, alifichwa na shangazi yake na kuokolewa asiuwawe. Baada ya Athalia kutawala nchi kwa miaka sita, aliuawa na Yoashi akawa mfalme.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Namna ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Ahazia, Yehoramu, Yoashi, Omri)

Marejeleo ya Biblia:

- [2 Mambo ya Nyakati 22:2](#)
- [2 Mambo ya Nyakati 24:6–7](#)
- [2 Wafalme 11:3](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H6271

Ayubu

Uhalisia:

Ayubu alikuwa mtu ambaye anaelezewa katika Biblia kama asiye na lawama na mwenye haki mbele ya Mungu. Anajulikana zaidi kwa kuvumilia katika imani yake kwa Mungu kupitia nyakati za mateso makubwa.

- Ayubu aliishi katika nchi ya Uzi, ambayo ilikuwa mahali fulani mashariki mwa nchi ya Kanaani, pengine karibu na eneo la Waedomu.
- Inasadikika kwamba aliishi wakati wa Esau na Yakobo kwa sababu mmoja wa marafiki wa Ayubu alikuwa "Mtemani," ambao walikuwa kundi la watu lililopewa jina la mjukuu wa Esau.
- Kitabu cha Ayubu katika Agano la Kale kinaeleza jinsi Ayubu na wengine walivyokabiliana na mateso yake. Pia kinatoa mtazamo wa Mungu kama Muumba na Mtawala Mkuu wa ulimwengu.
- Baada ya majanga yote, Mungu hatimaye alimponya Ayubu na kumpa watoto zaidi pamoja na utajiri.
- Kitabu cha Ayubu kinasema kwamba Ayubu alikuwa mzee sana alipofariki.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Abrahamu, Esau, mafuriko, Yakobo, Noa, kikundi cha watu)

Marejeleo ya Biblia:

- [Ezekieli 14:12–14](#)
- [Yakobo 5:9–11](#)
- [Ayubu 1:1](#)
- [Ayubu 3:5](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0347, G24920

Azaria

Uhalisia:

Azaria lilikuwa jina la wanaume kadhaa katika Agano la Kale.

- Azaria anajulikana zaidi kwa jina lake la Kibabiloni, Abednego. Alikuwa mmoja wa Waisraeli wengi kutoka Yuda waliokamatwa na jeshi la Nebukadneza na kupelekwa kuishi Babeli. Azaria na Waisraeli wenzake, Hanania na Mishaeli, walikataa kumwabudu mfalme wa Babeli, hivyo walitupwa kwenye tanuru linalowaka moto kama adhabu. Lakini Mungu aliwalinda na hawakudhuriwa hata kidogo.
- Mfalme Uzia wa Yuda pia alifahamika kama "Azaria."
- Azaria mwingine alikuwa kuhani mkuu wa Agano la Kale.
- Katika wakati wa nabii Yeremia, mtu aitwaye Azaria aliwashawishi vibaya Waisraeli kumwasi Mungu kwa kuacha nchi yao.

(Pendekezo la Tafsiri: Tafsiri ya Majina)

(Tazama pia: Babiloni, Danieli, Hanania, Mishaeli, Yeremia, Uzia)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 2:38](#)
- [1 Wafalme 4:2](#)
  - [2 Mambo ya Nyakati 15:1](#)
  - [Danieli 1:6–7](#)
- [Yeremia 43:2](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H5838